

næsten også helt klart fra Det Radikale Venstre. Samtidig bemærkede jeg også, at det var helt det modsatte, når man så på markeringerne fra Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet.

Over for regeringen – det vil sige landbrugsministeren og Socialdemokratiet – vil jeg da gerne understrege, at jeg synes, det er en utrolig god aktionsplan, der er kommet. Det er et utrolig godt udgangspunkt for diskussionerne. Der, hvor diskussionen bliver interessant, er ved spørgsmålet om, hvordan vi kan komme videre med tingene, og dér kan jeg notere mig, at SF og Det Radikale Venstre har erklæret nogle målsætninger inden for de emner, som vi lige har haft i den pakke, vi diskuterer nu.

Jeg har også noteret mig, at der fra landbrugsministerens side ligeledes er en vilje til at se på tingene. Jeg har også den tålmodighed – jeg er godt klar over, at der skal et flertal til, og det er også det, vi går efter.

Det, jeg kan konstatere i dag, er, at i hvert fald i den del af området her kan der temmelig sikkert etableres et flertal med regeringen, SF og Enhedslisten, men at man, når det kommer til stykket, ikke skal vente den store støtte fra Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Jeg vil lige for at afværge enhver misforståelse om det indlæg, jeg holdt her for ti minutter siden, sige, at det, jeg sagde til hr. Bent Hindrup Andersen, var, at vi synes, at retringen er rigtig, men vi står selvfølgelig helt klart som regeringspartner bag de økologiske anbefalinger, der ligger i aktionshandlingsplanen, og det er det eneste, vi agerer ud fra. Jeg ønskede bare at give udtryk for, at vi interesserer os meget for det økologiske.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jamen det er også dér, der er den lille forskel i det udsagn, som fru Vibeke Peschardt kommer med, nemlig at hun støtter de 65 anbefalinger; det gør jeg også, og det håber jeg også at landbrugsministeren gør.

SF har også sagt, at de støtter de anbefalinger, der ligger i aktionsplanen. Det er det, der ligger i det. Og derfor ser jeg frem til, at der kommer et flertal for at gennemføre de anbefalinger, der ligger i aktionsplanen.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Den skal blive meget kort: Vi har overhovedet ikke forholdt os til alle de 65 anbefalinger på nuværende tidspunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Helge Sander):

Med hensyn til udvalgsbehandling stiller jeg følgende forslag:

Beslutningsforslagene under punkterne 6-9 henvises til Landbrugs- og Fiskeriudvalget, og beslutningsforslaget under punkt 10 henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 79:

Forslag til folketingsbeslutning om afgift på kvælstofoverskud og kunstgødning.

Af Bent Hindrup Andersen (EL) m.fl.

(Fremsat 24/2 95).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 12-15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 80:

Forslag til folketingsbeslutning om energiforslag for landbrugsbedrifter.

Af Bent Hindrup Andersen (EL) m.fl.

(Fremsat 24/2 95).

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 81:

Forslag til folketingsbeslutning om vandafgift for landbrugsbedrifter.

Af Bent Hindrup Andersen (EL) m.fl.
(Fremsat 24/2 95).

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 82:

Forslag til folketingsbeslutning om en halmforbrændingsafgift.

Af Bent Hindrup Andersen (EL) m.fl.
(Fremsat 24/2 95).

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 83:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af Den Grønne Landbrugsfond.

Af Bent Hindrup Andersen (EL) m.fl.
(Fremsat 24/2 95).

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

Beslutningsforslag nr. B 79 går ud på at indføre en toledet kvælstofafgift. I forbindelse med drøftelser om handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget i 1991 var der et flertal i Folketinget for at søge målet om en reduktion i kvælstofudvaskningen opnået gennem administrative regler frem for afgift.

I august 1993 trådte de for mig at se vigtigste regler om minimumsudnyttelse af husdyrgødningen i kraft. I 1997 bliver udnyttelseskravene for husdyrgødning yderligere skærpet, men inden da, nemlig i folketingsåret 1995-96, skal virkningen af de i handlingsplanen opregnede tiltag vedrørende forbedring af udnyttelsesgraden af husdyrgødning så vurderes. Det vil samtidig blive vurderet, om der er behov for nye initiativer, herunder om der er behov for økonomiske styringsmidler.

Det er derfor ikke sigtsmæssigt at introducere nye virkemidler til begrænsning af kvælstofudledning på nuværende tidspunkt, hvor de nye regler er ved at blive gennemført og i øvrigt om kort tid står over for en evaluering.

Jeg har også lyst til at gentage det, jeg sagde under behandlingen den 30. marts af Enhedslistens beslutningsforslag nr. B 72 om effektive

grønne marker, nemlig at det er vigtigt at anlægge helhedsorienterede betragtninger, når det gælder landbrugets kvælstofudledning.

På den baggrund kan regeringen ikke tilslutte sig beslutningsforslaget.

I beslutningsforslag nr. B 80 opfordres regeringen til at fremsætte lovforslag om energifgift for landbrugsbedrifter. Regeringen mener generelt, at afgifter på erhvervslivet er en nødvendig forudsætning for, at hovedmålsætningen i energihandlingsplanen, »Energi 2000«, kan nås. Denne målsætning er som bekendt, at CO₂-udledningen skal nedbringes med 20 pct. inden år 2005.

Regeringen har allerede fremsat forslag for Folketinget. Forslagene omfatter alle erhverv, herunder også landbruget. Regeringen kan ikke tilslutte sig, at et enkelt erhverv skal betale særlig høje afgifter efter en helt anden model. Modellen i beslutningsforslaget vil desuden være vanskelig og ressourcekrævende at administrere, og regeringen kan derfor ikke tilslutte sig beslutningsforslaget.

I beslutningsforslag nr. B 81 opfordres regeringen til at fremsætte lovforslag om en vandafgift for landbrugsbedrifter på et niveau svarende til privat husholdning. En afgift af denne størrelse vil gøre markvanding urentabel for de fleste afgrøder. Foruden markvanding anvendes vand på landbrugsbedrifter hovedsagelig til drikkevand til husdyrene og til rengøring af staldanlæg. Disse anvendelser er i øvrigt også nødvendige inden for det økologiske landbrug.

En af hovedhjørnestenene i vores landbrugs politik herhjemme er jo også noget, der har med dyrevelfærd at gøre, og derfor skal vi sikre, at der er mulighed for, at der er tilstrækkeligt vand til dyrevelfærd; det vil jo være en væsentlig del af det, som man i givet fald bruger.

På den baggrund kan regeringen heller ikke tilslutte sig dette beslutningsforslag.

I beslutningsforslag nr. B 82 foreslås en halmforbrændingsafgift. Jeg opfatter intentionerne i forslaget sådan, at man ønsker at fremme omstillingen til halmbaserede husdyrsystemer. Af den samlede produktion af halm har der i perioderne 1989-90 til 1993-94 været mellem en tredjedel og en sjettedel, som ikke blev bjærget.

Det var jo netop på den baggrund, at den daværende regering i 1993 – sammen med Det Konservative Folkeparti, Venstre og Socialistisk Folkeparti – indgik en aftale om anvendelse af biomasse i energiforsyningen. Denne aftale har skabt grundlaget for en effektiv udnyttelse af de

eksisterende biomasseressourcer såsom halm, træflis og biogas i energiforsyningen. Aftalen er desuden et vigtigt led i opfyldelsen af Danmarks målsætning vedrørende reduktion af CO₂-udslippet.

Ud fra oplysninger om det eksisterende halmoverskud og den forventede efterspørgsel efter halm til forbrænding synes det at være rimeligt at vurdere, at der er tilstrækkeligt halm både til anvendelse til biomasse og til forøget anvendelse i staldsystemer. En afgift som foreslået i beslutningsforslaget ville kunne medføre, at en stigende andel af halmen ikke blev bjærget. Dette ville medføre øget anvendelse af fossile brændsler og formindske vores muligheder for at opnå CO₂-reduktionen.

På den baggrund kan regeringen ikke tilslutte sig forslaget.

I beslutningsforslag nr. B 83 opfordres regeringen til at fremsætte lovforslag om Den Grønne Landbrugsfond, som anvender provenuet af de øvrige beslutningsforslag, afgifterne, til omlægning til økologisk landbrug. I konsekvens af, at regeringen ikke har kunnet tilslutte sig beslutningsforslagene om afgift på kvælstof, energi, vand og halm, må regeringen også afvise dette beslutningsforslag.

Jacob Buksti (S):

Som allerede meget stærkt understreget af landbrugsministeren lægger regeringen og dermed også Socialdemokratiet afgørende vægt på at begrænse landbrugets forurening og på at fremme økologisk bæredygtige løsninger. Det var også det, der blev markeret i november sidste år, da Folketinget enstemmigt vedtog et dagsordensforslag fra Enhedslisten om, at økologisk jordbrug skulle inddrages som en del af strategien for beskyttelse af grundvand og drikkevand.

Det står vi fortsat fast på, men problemet med de forslag, vi har til behandling her, er, at de tilsyneladende helt overser de initiativer, der allerede er sat i gang, og de beslutninger i forhold til landbrugets forurening, der er truffet eller som er tæt på vedtagelse, eller at de foregriber en proces, der netop står over for en evaluering.

Hertil kommer, at nogle af forslagene er uhensigtsmæssige eller urealistiske ikke blot i forhold til landbrugets almindelige udvikling, men også i forhold til de målsætninger, de forudsættes at understøtte.

Det kan ikke være nogen overraskelse, at vi i Socialdemokratiet er meget optaget af, at der

sikres en reduktion af kvælstofudvaskningen fra landbruget. Derfor er vi også meget interesseret i den vurdering af handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget, som skal finde sted i næste folketingssamling. Her vil der blive taget stilling til behovet for nye initiativer, også eventuelle afgifter, og vi mener ikke, det vil være klogt på nuværende tidspunkt at foregribe denne diskussion og derved risikere at kortslutte denne vigtige proces.

Vi må derfor afvise forslaget.

Hvad angår forslaget om en særlig energiafgift for landbrugsbedrifter, forekommer det lidt utidigt i forhold til den generelle diskussion om grønne afgifter for erhvervslivet. Forslaget herom er jo, som det vil være enhver bekendt, fremsat til behandling her i Tinget. Men til Enhedslistens forsvar kan man måske pege på, at forslaget her er fremsat før regeringens lovpakke om erhvervene og energien.

Socialdemokratiet finder ikke, at der er argumenter for, at landbruget skal pålægges højere afgifter end andre erhverv og efter en anden og mere kompliceret model, og vi må derfor afvise forslaget.

Forslaget om vandafgift for landbrugsbedrifter, som det her er foreslået, mener vi vil vanskeliggøre en forsvarlig landbrugsproduktion, og Socialdemokratiet kan derfor ikke tilslutte sig forslaget.

Forslaget om en halmafbrændingsafgift synes at overse aftalen fra 1993 om anvendelse af biomasse i energiforsyningen, som er et vigtigt led i opfyldelsen af CO₂-målsætningen. En afgift vil modvirke denne aftale og betyde, at en mindre del af halmen bliver bjærget, og dermed altså modarbejde CO₂-målsætningen. Socialdemokratiet kan derfor ikke støtte forslaget.

Endelig indebærer afvisningen af de forskellige afgiftsforslag, at vi også må afvise forslaget om Den Grønne Landbrugsfond. Det betyder imidlertid ikke, at vi ikke ønsker at fremme økologisk jordbrug, men det vil ske gennem vores stillingtagen til anbefalingerne fra Det Økologiske Jordbrugsråd.

Jens Løgstrup Madsen (V):

Hr. Kim Mouritsen fra Venstre har før redegjort for Venstres generelle syn på den handlingsplan, som er fremlagt af Enhedslisten. Jeg skal derfor ikke knytte mange bemærkninger til den stribe af afgiftsforslag, der her er.

Jeg skal blot sige, at det billede, der jo nu tegner sig, er, at venstrefløjen med Enhedslisten i

spidsen ikke bare ønsker at bruge grønne afgifter til at styre miljøet, hvad der i og for sig kan være et fornuftigt formål, men også ifølge de bemærkninger, der fremsættes, ønsker at styre erhvervsudviklingen. Man ved bedre end erhvervslivet, hvad det er, der giver eksportmuligheder, hvad det er, der giver valutaindtægter.

I Venstre vender vi os imod den form for statsstyring af erhvervslivet. Det vil kun gå galt. Vi skal overlade den type af erhvervsøkonomiske beslutninger til dem, der ved, hvor skoen trykker, og ikke tro, at vi ved bedre her i Folketinget.

Med disse bemærkninger vil jeg gøre opmærksom på, at Venstre afviser de foreliggende forslag.

Lene Espersen (KF):

Da jeg også tidligere på dagen som ordfører har været inde på Enhedslistens økologiplan set fra et helhedssynspunkt, vil jeg ikke berøre det mere, men blot beskæftige mig med finansieringsdelen af økologiplanen.

Indledningsvis vil jeg godt påpege, at Det Konservative Folkeparti er imod yderligere grønne afgifter eller røde miljøskatter på dansk landbrug og dansk erhvervsliv, og på det grundlag kan vi derfor ikke støtte hverken beslutningsforslag nr. B 79, nr. B 80 eller nr. B 81.

Jeg kan heller ikke rigtig forstå, nu hvor vi har haft en lang drøftelse om målsætninger, hvad det er for nogle politiske visioner, der gør, at 25 pct. af alt landbrug skal fritages for afgifterne. Jeg ved ikke, hvilke politiske argumenter der ligger bag, at lige præcis en fjerdedel skal have lov at slippe gratis, hvorimod de andre skal til at betale noget mere. Det glæder jeg mig da meget til at få uddybet bl.a. af SF's ordfører, hr. Jørn Jespersen, som jo gik meget op i, at det var meget vigtigt at have målsætninger. Jeg forstår virkelig ikke rigtig, hvor Enhedslisten vil hen med, at 25 pct. skal slippe totalt, og hvad motivationen skulle være for det.

Så vil jeg godt afslutte med at påpege, at vi naturligvis heller ikke kan støtte Den Grønne Landbrugsfond, da der jo ikke er nogen penge i kassen, fordi vi afviser de andre beslutningsforslag.

Og så vil jeg da også godt spørge om, hvad begrundelsen er for at vælge de repræsentanter, som er foreslået her. Jeg kan virkelig ikke se, hvad en repræsentant udpeget af Danmarks Naturfredningsforening skal lave i noget land-

brugspolitisk. Man kunne selvfølgelig spørge, om det så er bredden, man gerne vil sikre, for så kunne man da også få repræsentanter fra det danske landshold eller fra husmoderforeningerne med. Der er alle mulige andre, man også kunne slæbe ind. Jeg kan i hvert fald ikke rigtig forstå, hvad de laver dér.

Men som sagt så støtter vi ikke nogen af beslutningsforslagene.

Jørn Jespersen (SF):

Indledningsvis kunne man jo muntre sig en lille smule over, at Enhedslisten, som tidligere med stor styrke har argumenteret for forbud og reguleringer og imod afgifter, fordi det skulle være en slags tilslutning til markedsøkonomien, nu lige pludselig er blevet meget begejstret for afgifter. Og hvis der er tale om her, at Enhedslisten er begyndt at nærme sig SF i retning af vores ønske om at styre markedsøkonomien ved afgifter, som sikrer, at man indregner de samfundsmæssige omkostninger i produktionens og varernes pris, er det da glædeligt.

Om de konkrete forslag skal jeg blot sige, at når det drejer sig om afgiften på kvælstofoverskud og kunstgødning, er vi jo enige i intentionen. Vi har i mange år presset på for at få en mindre udvaskning af bl.a. nitrat ved hjælp af en sådan afgift. Vi mener faktisk, at det bliver en afgørende diskussion i forbindelse med revisionen af vandmiljøplanen i næste samling, og det er nok dér, den sag kommer til reel behandling.

Forslaget om en energiafgift synes vi også er lidt malplaceret i forhold til de forslag, der i øvrigt ligger til behandling, og vi vil derfor ikke forholde os yderligere til det.

Når det drejer sig om vandafgiften for landbrugsbedrifter, er vi enige i behovet for at mindske vandforbruget, men vi synes ikke, modellen her er den rigtige. Der skal findes andre.

Vi synes heller ikke, forslaget om halmforbrændingsafgift er særlig konsekvent. Der burde bruges andre virkemidler, og man burde sætte sig lidt dybere ind i, hvad det er for nogle politiske realiteter, der ligger på området.

Den Grønne Landbrugsfond har jo nogle gode overskrifter. De hører hjemme i forbindelse med aktionsplanen om økologisk jordbrug, og det er givetvis dér, den diskussion kommer til at stå, så dér vil vi medvirke til at fremme nogle af de målsætninger, som vi er enige med Enhedslisten om.

Aage Brusgaard (FP):

Fremskridtspartiet er jo et dygtigt folkefærd – også vores ordfører på afgiftsområdet er til et andet møde, så jeg vil læse ordførerens tale op.

Enhedslisten har fremsat en række beslutningsforslag, som Folketinget i dag har behandlet, som alle er et led i en såkaldt økologiplan for det danske landbrug. Alle forslagene handler om øget afgiftsniveau for det danske landbrug. Der skal således indføres yderligere energiafgifter, vandafgifter, halmafbrændingsafgifter samt afgifter på landbrugets kvælstofoverskud.

Man skulle tro, at Enhedslisten har den opfattelse, at alle de problemer, som Enhedslisten ser i det danske samfund, løses ved at indføre yderligere afgifter. Indtægterne fra de foreslåede nye afgifter skal indgå i Den Grønne Landbrugsfond, som skal administreres af Landbrugs- og Fiskeriministeriet samt en bestyrelse med bl.a. organisationsrepræsentanter.

Enhedslisten ønsker således endnu en pose penge samlet i én fond, som herefter skal administreres og midlerne fordeles.

Fremskridtspartiet har på ingen måde det samme udgangspunkt for denne debat som Enhedslisten. Vi mener ikke, at det grundlæggende er forkert, at der i det danske samfund er traditionelle landbrug, som hovedparten af de nuværende landbrug jo er. Vi mener derfor heller ikke, at det er nødvendigt at iværksætte initiativer, som i sig selv har til formål at fremme økologiske bedrifter. Hvis der omvendt opstår flere økologiske bedrifter som følge af forbrugernes efterspørgsel, vil Fremskridtspartiet bestemt ikke beklage dette.

Der er i dag iværksat så mange tiltag over for landbruget og stillet så mange krav til landbrugets omstilling, at landbruget fortjener en pause i lovgivningsinitiativerne. De enkelte landmænd har haft store omkostninger ved at leve op til de krav, som Folketinget har stillet, og de forskellige ordninger, som allerede er indført, bør derfor have tid til at virke. Dette er jo tillige en af grunnerne til, at Fremskridtspartiet har afvist den grønne afgiftspakke, som regeringen har forhandlet på plads med bl.a. Enhedslisten.

Enhedslistens forslag vil yderligere påføre landbruget udgifter i form af afgifter på de fire områder, som er nævnt, og dette i en tid, hvor landbruget i forvejen er pålagt store omkostninger til omstilling m.v. Fremskridtspartiet kan derfor ikke støtte de beslutningsforslag, som Enhedslisten har fremsat.

Og så vil jeg lige – for den gule lampe ikke er begyndt at lyse endnu – for egen regning sige, at normalt synes jeg, at hr. Bent Hindrup Andersen er ret så fornuftig, men lige netop dette synes jeg er meget, meget ufornuftigt. Enhedslisten havde det overordentlig positive synspunkt, at f.eks. pesticidafgifter ikke hjalp, for hvis det er farligt, er det jo lige farligt, hvad enten det koster tyve kroner mere eller mindre pr. kilo – et meget fint synspunkt.

Men så vil jeg også godt spørge hr. Bent Hindrup Andersen, hvorfor man skal have afgift på vand. En gris og en ko og nogle kyllinger skal jo altså nu engang have det vand, som Vorherre har bestemt, at det dyr skal have, ellers tørster det jo. Hvad er formålet med, at landbrugerne ligefrem nærmest skal tvinges til at spare på vandet, så de må lade deres dyr tørste? For det bliver jo konsekvensen.

Mange af vore landbrug, f.eks. kyllingefarmene, kører jo i øjeblikket med direkte underskud; det vil sige, at man altså vil tvinge bønderne til at lade deres husdyr sulte eller tørste.

Hvis hr. Bent Hindrup Andersen nu vil svare, at det er, fordi vi skal spare på grundvandet, så kan jeg fortælle hr. Bent Hindrup Andersen, at det sted, hvor der er flest husdyr i Danmark, det er jo altså i Jylland, og hr. Bent Hindrup Andersen kan ikke finde et eneste sted i Jylland, hvor der er vandmangel – ikke et eneste sted. Grundvandsspejlet er nøjagtig lige så højt, som det var for tyve år siden, og vandkvaliteten er for øvrigt bedre, end den var for tyve år siden.

Gunhild Husum (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne anføre følgende:

Enhedslistens afgiftspakke går ud på at introducere nye miljøafgifter for landbruget, ganske kort tid efter vi har været igennem slagsmålet om de øvrige grønne afgifter. Det er kompliceret stof, og det er ekstremt følsomt i forhold til et erhverv, nemlig landbruget, i udvikling.

På lang sigt er vi ikke i tvivl om, at vi igen kommer til at drøfte forslag af den type, vi ser her, og til den tid vil vi være åbne over for at drøfte modellerne både med Folketinget og med erhvervet, men på nuværende tidspunkt kan vi ikke give vores støtte til den foreslåede afgiftspakke.

Lisbeth Arbøl (CD):

Til beslutningsforslag nr. B 79: Landbruget står for tur ved EU's regeringskonference i 1996, og det er nødvendigt med en omstilling. Hvert år at skulle hente en så enorm plante- og dyreproduktion ud af det økosystem, som danske landbrugsbedrifter råder over og ligefrem er blevet tilskudsmæssigt begunstiget til, har i dag vist sig at medføre store problemer.

Brugen af næringssalte – især nitrat – har medført belastning af grundvandet og vandmiljøet i det hele taget, og vi kender vel alle sammen de sundhedsmæssige risici.

Men den form for tvang, som Enhedslisten lægger op til i lovforslaget, mener CD imidlertid ikke er en motivationsfaktor. Dette er en fælles EU-opgave, som jo også flere kommissærer arbejder intensivt med. Det ville være urimeligt isoleret at pålægge dansk landbrug byrder af denne art.

Til beslutningsforslag nr. B 80: Igen en besynderlig pædagogik vedrørende motivationsfaktor. Det fremmer vel ikke ligefrem interessen at slå et erhverv ihjel. Men o.k., et dødt erhverv hverken forurener eller bruger energi.

Nej, det er en anden vej, vi må gå. Vi må som forbrugere gribe i egen barm og være mere bevidste og villige til at betale for den sunde kvalitetsvare. Men det er vel, hvad man kan forvente fra denne fløj i salen. Vil folk ikke forstå, hvad der efter systemets mening er bedst for dem, så skal de tvinges til det. Det forekommer mig, at vi har set lande og systemer, hvor dette ikke fungerede så godt endda, og jeg synes faktisk, det er synd, at Enhedslisten behandler den økologiske idé på denne faktisk usunde måde.

Til beslutningsforslag nr. B 81: Kvælstof, kunstgødning, energi, og så skal vand selvfølgelig også med. Også her skal landbruget åbenbart have stokkemethoden. Det virker, som om Enhedslisten tror, at det hænger sådan sammen i samfundet, at når nu private forbrugere skal betale, skal landbruget da så sandelig også. Når jeg skal, så skal du heller ikke slippe, og hvem af os er mon så den største synder?

Det er bare ikke på den måde, økologisagen, som CD også mener er god, skal gribes an. Der skal være et forpligtende samarbejde i EU. EU og forbrugerbevidsthed samt vilje til at betale for den sunde vare er nøgleord.

Beslutningsforslag nr. B 82 vil jeg ikke knytte yderligere kommentarer til.

Til beslutningsforslag nr. B 83: Meningen bag forslaget er sikkert god nok, men CD mener, at

filosofien bagved igen er baglæns og forkert. Enhedslisten vil åbenbart genoplive gammel planøkonomi nu, hvor den kommunistiske planøkonomi ellers for længst er død.

Jeg skal meddele, at CD ikke kan stemme for de af Enhedslisten stillede beslutningsforslag.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg skal takke for kommentarerne, og så vil jeg tage nogle overordnede betragtninger først.

Til spørgsmålet fra SF, der siger, at nu ser det ud, som om Enhedslisten har slået om og er gået ind for afgifter, vil jeg sige, at vi har en afgiftspolitik; den har vi haft hele tiden. Det, vi har kritiseret afgifterne for, er, at når der har været tale om generel tilbageføring og ikke målrettet tilbageføring, har det i mange tilfælde en utrolig begrænsende adfældsregulerende effekt.

Det, der har kendetegnet alle de afgifter, vi snakker om her, er at samle dem sammen, og så kan man få dem tilbage til omstilling. Det er det, der ligger i princippet, og det er det, der ligger i selve Den Grønne Landbrugsfond. Det vil sige, at der er en anden opfattelse af afgifter end den, som har ligget til grund for regeringens udspil, når vi har snakket om CO₂-afgiften. Men CO₂-afgiften er også endt i retning af Enhedslistens udspil netop med en målrettet tilbageføring, så det er i hvert fald ikke en ny politik fra vores side, at vi går ind for den slags.

En anden lille finte, som Det Konservative Folkeparti her peger på, er: Hvorfor skal den nederste fjerdedel slippe fri? Det er, fordi vi har det syn, at det ikke er det generelle forbrug af tingene, vi er ude efter, men overforbruget. Vi er ude efter at etablere en økologisk kappestrid forstået på den måde, at de, der kommer godt ud, slipper for at betale afgiften. Og samtidig er der et provenu i en fond, der gør, at man kan investere i energibesparelser, vandbesparelser og andre ting.

Til hr. Aage Brusgaard, der fortæller, at dyrene jo skal have vand, kan jeg nævne, at der er et utroligt vandspild, som gør, at gyllebeholderne i øvrigt bliver forkert fyldt med vandspildet, så det også ødelægger kapaciteten dér. Det, det går på her, er at fremme en interesse i at spare på vandet, og det er igen at få de investeringer til at komme det vandspild til livs, som man kan få fra denne fond. Det kan landbruget altså til Venstres og De Konservatives orientering ikke selv finde ud af.

En anden ting er, at når det drejer sig om det øvrige erhvervsliv, så er det jo netop sådan, at

CO₂-afgiften peger på, at rumopvarmning i industrien nu skal være på linje med den rumopvarmning, der er i boligerne, og det er det grundsyn, vi har lagt ind i det her.

Det skal man stile efter på længere sigt, når det drejer sig om landbrug, altså at det er den samme afgift for energi og forbrug, som vi betaler som forbrugere.

Så vil jeg nævne halmafgiften, som der har været en del diskussion om. Det bliver nævnt, også fra landbrugsministerens side, at den jo er CO₂-neutral. Jeg kan sige, at netop i morgen – og det vil jeg anbefale, hvis man vil følge med og finde ud af, om den er det eller ej – er der på Landbohøjskolen en række foredrag, der sår tvivl om den slags, og det er udmærket. Man sår nemlig den tvivl, at man har brug for halmen for at holde på kulstoffet i jorden. CO₂-afgivelsen fra jorden er ganske anselig, når man ikke har halmen til at holde på kulstoffet.

Det, der er den ene påstand, jeg vil komme med, er, at halmen, som afbrændes, ikke er CO₂-neutral, selv om man siger det. Det viser nogle af de undersøgelser, der vil blive redegjort for i morgen.

En anden ting er, at det bliver nævnt, at der er halm nok. Jamen prisen bestemmes jo af markedskræfterne. I 1993 kostede 1 kg presset halm leveret 83 øre i Holstebroområdet. Det var væsentlig mere, end en landmand kunne få for kornet. Det er jo netop den kunstige markedsmechanisme, man har lagt ind, hvor man siger, at der i energiplanen skal afbrændes så og så meget halm, uanset om det skal køres 200-300 km igennem det danske land. Vi har i Energiudvalget bedt om at få en redegørelse for det egentlige CO₂-regnskab for halmafbrænding, og det ser vi frem til.

Jeg tror ikke, det kommer til at falde særlig godt ud med den redegørelse, når man kigger på halmen i forhold til de transportafstande, der er.

Noget andet er det, hvis man bruger halmen anderledes. Så er det jo sådan, at hvis halmen bruges til f.eks. halmbaserede husdyrsystemer, så sparer man mere energi, end hvis man bruger halmen til at brænde af i et halmvarmeværk. Det er klodshans at samle halmen sammen, køre den hen til et halmvarmeværk, brænde den af og bruge strømmen til at varme op til dyrene. Det giver en unødigt CO₂-belastning.

Der er også en anden side af regnskabet, hvor det viser sig, at energiplanen faktisk ikke er med

til at fremme en CO₂-reduktion, men egentlig det modsatte. Det vil komme frem også i de yderligere diskussioner i udvalgene.

Så drejer det sig om selve Den Grønne Landbrugsfond. Grunden til, at vi foreslår den, er, at man undgår den megen diskussion om, hvad der sker, når man fjerner midlet, altså afgifterne fra landbruget og bruger det som en generel beskatning.

Vi laver det, som vi kalder cirkler, det vil sige, at afgiften bliver opkrævet med det formål at fremme f.eks. en besparelse på energien og en besparelse på vandet, og så kommer det tilbage til det område igen, men med en målrettet tilbageføring. Det er netop det, der er grundlaget for Den Grønne Landbrugsfond.

Der er én af de ting, som der også skal gives støtte til i den forbindelse, og det synes jeg også er vigtigt. Det er netop vedrørende omlægningsstøtten til økologisk jordbrug. Det er også en af de ting, som gør, at mange venter med at lægge om, så man ikke kan tilfredsstille efterspørgslen. Dér mener jeg, at vi har nævnt de to år, og det er klart, at det, der er nævnt i den økologiske aktionsplan, vil være drønhamrende effektivt; det vil være en omlægning på under et år, og det vil jeg foreslå at man gør. Så får man derigennem flere penge til rådighed og kan hæve omlægningsstøtten, og man kan hurtigere nå frem til den periode, hvor man kan få sin merpris.

Nu nævnes det fra konservativ side, at økologerne ikke skal have en særlig støtte. Det får de sådan set heller ikke. Tværtimod er det sådan, at EU's reformafgrødestøtte farvoriserer det konventionelle jordbrug, fordi den går ind og støtter specielle afgrøder og specielle sædskifter, som ikke foregår i det økologiske jordbrug. Når den for alvor slår igennem, vil den gennemsnitlige hektarstøtte til en økologisk drift være mindre end til en konventionel drift. Det skyldes bl.a., at man kun får støtte til ærter i ren bestand, og økologer bruger ærter i blandingsafgrøder. Der er også en voldsom støtte til dyrkning af raps, som ikke dyrkes i økologiske bedrifter. Samtidig er der ingen støtte til græs, som er en af hovedafgrøderne i en økologisk bedrift.

På den måde kommer der en skævvridning i den generelle gennemsnitlige hektarstøtteordning for økologer og konventionelle jordbrugere, og det er dét, man skal gribe ind over for med Den Grønne Landbrugsfond. Det drejer sig netop om at skabe lige vilkår for økologer og for konventionelle jordbrugere. Det er det, der er

målsætningen med en speciel hektarstøtte-ordning.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Blot lige til spørgsmålet om de grønne afgifters adfærdsmæssige virkning. Hr. Bent Hindrup siger nu, at det er den målrettede tilbageføring, der giver adfærdsendringen og dermed effekten. Det argument kender jeg godt, for det er det, Enhedslisten har brugt hele tiden – også i forbindelse med de store grønne afgifter og CO₂. Jeg vil bare gøre opmærksom på, at når vi ser på Enhedslistens eget forslag om energiafgift, så står der: »Dette vil fremme interessen for energibesparende tiltag generelt i landbruget.«

Når vi ser på forslaget om vandafgift, så står der: »Dette vil fremme interessen for energibesparende tiltag generelt i landbruget.«

Når vi kigger på forslaget til folketingsbeslutning om halmforbrændingsafgift, så står der, at »det vil modvirke den skævvridning, der sker i prisdannelsen på halm«. Her er der altså ikke tale om den målrettede tilbageføring. Det ligger i et helt andet forslag. Her er der tale om en argumentation for afgiften i sig selv, som vil have en motiverende, en adfærdsendrende virkning, og som vil kunne rette op på en skævvridning af markedsstrukturen. Vi er helt enige i, at det vil rigtige afgifter korrekt doseret meget ofte kunne gøre. Det anerkender vi bare at Enhedslisten i det her forslag har opdaget, og det sætter vi stor pris på.

Når det drejer sig om den målrettede tilbageføring, er vi såmænd ikke uenige i, at det kan der være meget fornuft i at gøre ved mange lejligheder i det omfang, der er mulighed for det.

Det, jeg bare påpeger, er, at afgiften i sig selv, som indregner nogle samfundsmæssige omkostninger, har en selvstændig, miljømæssigt korrekt virkning i mange tilfælde, når den er korrekt doseret. Det standpunkt er jeg glad for at også Enhedslisten er kommet frem til.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Hr. Bent Hindrup Andersen kom lidt let om ved det dér med vand. Hr. Bent Hindrup Andersen nævnte, at der var et kolossalt stort vandspild hos bønderne, og at de ikke selv evnede at reducere det spild. Nu er det altså sådan, at det spild, der eventuelt er i et landbrug alene i stalden, jo går i gylleanlægget, og så skal bonden selv til at køre det ud på marken. Så han er faktisk selv

interesseret i at få spildet ned på et minimum for ikke at fylde tanken op, før det er nødvendigt.

Men det er sådan, at der er tre produktioner, som regel kører, grise eller kyllinger. Hvad angår kyllinger, er der faktisk ingen spild, for hvis de sviner, vil der være fuldstændig fugtigt og blævret ude i de store kyllingehuse. Der ville blive sygdom øjeblikkeligt med døden til følge. Så det ser du ikke i nogen kyllingehuse.

Hos køerne ser du det heller ikke. Hvis de skulle have vandet lavere nede, så ligger de vådt i deres leje, og så ville det sætte mælkeproduktionen ned med det samme.

Det, du så har ret i, er med hensyn til grisene ...

Den fg. formand (Helge Sander):

Hr. Bent Hindrup Andersen!

Aage Brusgaard (FP):

Ja, hr. Bent Hindrup Andersen – ja, nu skal vi ikke sammenligne det med grisene, men altså hr. Bent Hindrup Andersen har ret i, at der er et stort vandspild hos grisene, men det er jo, fordi grisene efter deres natur vil lege med de dér små dryphaner, som de får vand af. Det er der endnu ingen ingeniør, der har fundet løsningen helt hundrede procent på, men hver gang der kommer en forbedring, så bruger bønderne faktisk dét netop for ikke at skulle til at køre det ud i gylleanlægget.

Som sagt: En landmand, der er trængt op, f.eks. i vores kyllingefarme i dag, som kører med underskud, bliver let fristet til at spare på vandet, og så er det faktisk et lovforslag, der tangerer dyrplageri. Det vil jeg påstå, for der er stadig væk rigeligt med grundvand i Danmark.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Til SF vil jeg sige, at vi har den nuancerede holdning, vi har til afgifter, som vi har haft hele tiden. Når vi argumenterer om pesticiderne f.eks., vil vi gå ind og vurdere i hvert enkelt tilfælde, om det har en adfærdregulerende effekt eller ej. Dér hævder jeg, og det vil jeg stadig væk hævde, at selve pesticidafgiften ikke vil føre til en væsentlig adfærdsendring, når det drejer sig om den konventionelle jordbruger. Men det vil medføre, at det konventionelle jordbrug blev ca. 100 kr. dyrere pr. ha i forhold til økologisk jordbrug. Derfor er det med til at fremme en lille smule omstilling, fordi det gør det mere fordelagtigt at gå over til det.

Jeg kan nævne en anden ting i dag, hvor vi også foreslår en afgift, og det er på antibiotika i svinefoderet. Det er sådan, at i dagens priser koster det 168 kr. for 100 kg smågrisefoder. Antibiotika har ud af den pris en værdi af 2 kr. For at få et foder, der er fri for antibiotika, skal man betale en ekstra udgift på 2,50 kr. for at få lavet en specialblanding. Resultatet er, at antibiotikafrit foder koster 50 øre mere end almindeligt foder.

Nu snakker vi måske om småpenge, men det er stadig væk sådan, at hvis der bare var en mindre prisreduktion, altså en prisforskel, til fordel for foder, der ikke var antibiotika i, så ville efter mit skøn op imod halvdelen af landets slagtesvineproducenter i dag indkøbe ikkeantibiotikafoder, fordi antibiotika i foder rent faktisk ingen effekt har i deres produktion.

Det er fuldstændig tåbeligt, at det er sådan, at det er dyrere at have antibiotika i foderet. Derfor har vi foreslået, at man pålægger en afgift på 2 kr., sådan at det bliver 2 kr. dyrere, det vil sige 100 pct., og så vil det betyde, at det bliver standardblandinger. Så vil man kunne få en umiddelbar, voldsom nedsættelse – måske mere end en halvering af antibiotika som vækstfremmere.

Men det skal selvfølgelig ikke stå som det eneste i forhold til forbud. Vi mener, at det skal være en kombination af forbud og afgifter, men her er et eksempel, hvor det går ind med det samme og får prisen til at tippe. Jeg gætter på, at halvdelen af dem, der køber slagtesvinefoder i dag, ville gå ind og købe det; det er bare ét eksempel.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det er faktisk meget pudsigt det her. Nu forstår jeg, at Enhedslisten vil lægge afgifter på vækstfremmere i foderet. Her er vi altså lidt mere kontante i forhold til, hvad Enhedslisten har været på andre områder: Det synes vi da skal forbydes, det synes vi skal ud, det synes vi skal væk – simpelt hen. Jeg må indrømme, at jeg har svært ved at se den røde tråd eller en konsekvent linje hos Enhedslisten i de her sager omkring afgifterne i sig selv.

Jeg konstaterede bare, at der nu er en erkendelse hos Enhedslisten af, at energiafgifter, vandafgifter osv. i sig selv uden tilbageføring kan have en effekt; det er vi helt enige om.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det, vi siger, er: Når det drejer sig om antibiotika, skal de ud af foderet, alle antibiotika. Det har vi fremlagt en plan for, således at det fases ud over 3 år og man tager de værste nu. Det, der er planen fra landbrugsministerens side, er at tage ét eller to og vurdere dem.

Vi kan godt undvære dem alle sammen med henblik på at sikre, at der allerede i dag vil blive brugt mindre af det foder, som er godkendt, og som vil blive ved med at være godkendt i en tid fremover. Selv om vi også er med til at støtte initiativerne om forbudene – så mange af dem som overhovedet muligt – så vil det fremme et væsentlig mindre forbrug af antibiotika, hvis man laver en kombination af forbud og afgifter. Det er det, der også skete med de farlige stoffer. Da havde vi kun afgifterne i det udspil, der kom fra regeringen, men nu har vi det, der hedder hængende forbud i en kombination af afgifter og forbud, og det er effektivt. Det er også det, der skal til, når det drejer sig om antibiotika i foderet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Helge Sander):

Med hensyn til udvalgsbehandling stiller jeg følgende forslag:

Forslagene til folketingsbeslutning under punkterne 11-14 henvises til Skatte- og Afgiftsudvalget, og forslaget til folketingsbeslutning under punkt 15 henvises til Landbrugs- og Fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 87:

Forslag til folketingsbeslutning om forsøg med jordrentebrug og fællesdrift på andelsbasis samt konsekvensanalyse af en jordreform indeholdende statslig forkøbsret til visse landbrugsjorder.

Af Bent Hindrup Andersen (EL) m.fl.
(Fremsat 24/2 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

Med det formål at fremme økologisk jordbrug foreslås der i beslutningsforslag nr. B 87 gennemført forsøg med statslige opkøb af jord til jordrentebrug og etablering af fælles drift på andelsbasis. Endvidere foreslås der gennemført en analyse af de bedrifts- og samfundsmæssige økonomiske konsekvenser af en jordreform, hvor staten dels får forkøbsret til jorden ved ejerskifte og gældssanering og dels kan tilbyde overtagelse af jorden ved omlægning til økologisk drift.

Efter forslaget skal staten kunne erhverve landbrugsejendomme gennem forkøbsret ved ejerskifte ud over, hvad der er nødvendigt og hensigtsmæssigt for at præge udviklingen i den primære landbrugsproduktion, herunder også økologisk drift.

Regeringen finder, at selvejerprincippet fortsat bør være det bærende princip for dansk landbrug. Hvis man vil tilskynde til mere fællesdrift, er det ikke nødvendigt, at staten overtager ejendomsretten til jorden.

Regeringen er i færd med at gennemføre forbedrede vilkår for etablering af fællesskaber. En revideret bekendtgørelse om fælles drift af flere landbrugsejendomme er ved at være klar, og det fremsatte lovforslag til ændring af yngre jordbruger-ordningen giver f.eks. mulighed for, at flere jordbrugere kan etablere sig med yngre jordbruger-lån på samme bedrift. Det skal nævnes, at gennemførelsen af beslutningsforslag nr. B 87 vil medføre betydelige omkostninger for det offentlige.

Alt i alt finder jeg, at strukturpolitiske grunde samt finansielle grunde taler imod at gennemføre en forsøgsordning med jordrentebrug. På den

baggrund finder jeg heller ikke, at der er behov for iværksættelse af et nyt samarbejde om konsekvenserne, og jeg vil derfor anbefale en afvisning af beslutningsforslaget.

Peter Christensen (S):

Jeg var ked af, at hr. Bent Hindrup Andersen ikke rigtig forstod mit indlæg tidligere, da vi behandlede beslutningsforslagene. Det var faktisk positive signaler, der kom fra Socialdemokratiet, og det tror jeg også at hr. Bent Hindrup Andersen opdager, når han engang får det læst.

Det forholder sig anderledes med det forslag, vi nu skal til at behandle, nemlig beslutningsforslag nr. B 87.

Som det fremgår af forslaget ønsker Enhedslisten en gradvis nationalisering af landbrugsjorden for at fremme økologisk drift. Det er selvfølgelig et synspunkt, der er til at tage og føle på.

I Socialdemokratiet mener vi ikke lige, det er sagen at gå den vej. Vi mener, at selvejerprincippet skal være det bærende princip for dansk landbrug. Vi mener, at fællesdrift er en udmærket idé, men det forudsætter altså ikke, at staten skal eje jorden.

I lovforslag nr. L 56, som var til anden behandling tirsdag den 16. maj dette år, gives der mulighed for, at flere jordbrugere kan etablere sig på samme bedrift og få yngre jordbruger-lån. Landbrugs- og fiskeriministeren arbejder også på en bekendtgørelse om fællesdrift af flere ejendomme.

I Socialdemokratiet er vi meget åbne over for forsøg med nye driftsformer. Men dette beslutningsforslag ligger både politisk og økonomisk langt uden for de rammer, vi ønsker som forsøg. Derfor kan vi ikke støtte forslaget.

Jens Kirk (V):

Venstre kan ikke støtte B 87. Vi mener, at den nuværende lovgivning rummer muligheder nok for at give adgang til fællesdrift også på andelsbasis.

Vi kan slet ikke tilslutte os, at staten skal have forkøbsret og ind og eje mere jord. Vi mener derimod, at staten burde sælge ud af de jorder, den ejer, gerne jo før jo bedre.

Endelig synes vi også, at de eksempler, vi har fra de foregående år fra Østeuropa, ligesom må mane til en vis eftertanke. Det er vel ikke det, vi skal til at efterligne.